

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer 'Atsmot Yosef

Ibn Ezra, Joseph ben Isaac

קחצי נב פסוי, ארזע נבא

Nidpas ... poh Śaloniḳi, 361 [1600/1601]

זל ול דף

[urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11767](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11767)

עצמות יוסף

ואולי כיון שצריך גם כן שיהי' הכהן מניף אין בכלי
שיעור להחזיק שלשה ידים כאחד :

דף לו לו

מתניתין

כל מצוה וכו' : **גמ'**
ומאי תלויה וכו' והרי
תפילין ופטר חמור וכו' אף על גב דלעיל כסוגיא
דמצות עשה אסיק' דאין למדים מן הכללות ואפי'
במקום שנאמר בו חוץ וכו' ומניין למימר הכא תנא
וסייר נרא' דזה לא יתכן כטוס פנים חדא מדפליג
רבי אליעזר דאמר אף החדש אלמא ת"ק בדקדוק
בקט מלתיה ערלה וכלאי בדוקא : ועוד דאין טוס
טעם כהני תפילין ופטר חמור שאינם בכלל ביאה
דכתי' כהו' :

הרי

תפילין וכו' יש לדקד' נימא דה"ק כל
מצוה התלויה בארץ שחייבים בה
בין גוים בין יש' אינו כוהג אלא בארץ ולהכי תפילין
ופטר חמור אף על גב דכתיב כהו כוהג כוהג גם
בח"ל שאינו בגוים דהא כבי האי גונא תרינו כירוש'
אקושיא דחלה וכמו שכתבו התוספות : וכו'
דיט לחלק בדדעת המקשה דקס"ד דכלל מצוה
התלויה היא כהוש' כל מאי דכתיב בה ביאה אש כן
הכלל הוא למאי דכתוב בתורה ואין לחלק כביאה
דכתוב בתורה בין חייבים בה הגוים לאין חייבים
אכל לדעת הייתרן דה"ק כל שהוא חובת קרקע
דשתתא הכלל אנו כמאי דכתוב בתורה אלא הם
דברי התנא דכלול במלתיה והשתתא נאמר דהתנא
לא גקט הכלל אלא כמאי דהנינו בין בישראל בין
בגוים ולכך לא גקט התנא חלה לפי האמת :

מנא

ה"מ ובאילולא היה שום קר' דבארץ
וקרא שרבה כל הזמן אשר אתם ח
חיים הייתי ואמר דהמצוה דכתיב בה ביאה כוהג
בארץ ומאי דלא כתיב בה ביאה כוהג בין בארץ
בין בח"ל דאי לא הוה כתיב אלא בארץ הייתי או
דכל המצות אינם נוהגות אלא בארץ ואי לא הוה
כתיב אלא כל הימים הייתי אומ' דכל המצות שוות
אפילו בח"ל להכי אינצריכו תרווייהו ככל בהכרח
במה שהיה נראה לדקדק לבאורה לשתתק קרא מ
מבארץ או מאשר אתם חיים בלא זמנא סברא ולפי
שהדבר כפשוטו לא אצריך כוה' :

אחר

שרבה הכתיב מעט וכו' על כדחימו
לשון הנמרח הוא לשון ככד דהא
בקרא הוא להטך דכתחילה נכתב המיעוט ואחר
כן הדיכוי :

ונראה

דה"ק מאחר שריבה הכתיב
ומעט מעתה אמרינן שיצא
ולמד ממה שכתוב בענין וכו' :

האשה נקנית

תוספות

כל מצוה וכו' כסדר כתבתו
בשמעתין לפי תירוק הירוש'
אמאי פריך בגמרא מתפילין ופטר חמור וכו' וכמה
שכתבו ולא משני לפי שהוא מדרבנן קשה דנר'
דהוה מצו' לשנויי הכי ומדלא משני הוכיחו התוספ'
מה שהוכיחו ואין יתכן זה דהא כלאים דהוי דרבנן
ואפילו הכי נקט' התנא : וכדוחק יל' דמ"ש ולא
משני היינו לקיימתו דפריך והרי חלה וכו' ומאי
קושי' היא זו דמני לשנויי עד שמשני אקושי' דמעט'
כלול דלא פריך מטעם זה שהוא מדרבנן ד"ה בחלה
ונראה דה"ק כיון דהתנא קאמר חוץ מכלאים דהוי
דרבנן אפילו דכלל כלאים הווי כל מילי דרבנן
ומיכא ידעינן חלה וזהו כונת התוספות כאו' ולא
משני דלא תני ליה לפי שהוא דרבנן כלול והוי כ'
בכלל כלאים :

עוד

כתבו דחלה שהחיו' בא עי' גלגול וכו'
יש לדקדק דא"כ מאי הוקשה לירוש'
מחלה ליטני דחלה הוי כחופת הגוף : ונראה
דהתוספות לא כתבו כן אלא בערך תרומה ומעשר
אכל לעולם דחלה חובת קרקע היא וכ"כ רש"י ז"ל
בשמעתין דהוי חובת קרקע :

עוד

כתבו דדמי ערלה אסורין וכו' אף על
גב דאמרינן בס"הי האיש מקדמכרן
וקדם בדמיהן מקדמת היינו דוקא לקנין אש מטוס
פריה ורביה אכל המוכר אסור ליהנות ממנו ועיין
דכרי הר"א ששלי האיש וקדמ' : ומ"ש התוס'
ויל' דאין קנין לגוי להפקיע וכו' אף על גב דאיכא
פלוגתא דאמוראי כפר' השולח אש יש קנין לגוי או
אין קנין נראה דהכא כולי עלמא מודו דמטעם ש
שעבוד המס אין קנין וכו' :

פיסקא

איכעיל ליה : והק' ת"ק חוץ מן
הערלה וכלאים וכו' דהלכתא
וכו' כלול דהכי קיימא לן אכל לאו למימר דערלה
וכלאים הוי הלכה למשה מסיני דהא לקמן אמרינן
דערלה הלכה והכלאים מדרס וכערלה איכא מ"ד
הלכת מריבה :

ומאי

אף אקמייתא וכו' ולפ"ו נראה דלא
גזק' במתניתין רבי אליעזר אומר
אף מן החדש דלשון מ' נראה דקאי אפיכא לא גר'
אף החדש וכן נרא מדברי רש"י במשנ' ולקמן כסוף
הסוגיא וק"ל :

דתניא

ללמדך וכו' א"ל שבת ק"ו היא
וכו' : וק' כי היכי דרבי
ישמעאל יליף שאר מקומות אביאת נסכים מטוס
דגלי קרא דלכס ללמד דהי' לאחר ירושה וישיבה
אמאי לא ילפינן ממושב דשבת דהוי בכל מקום ש
שאתם יושבים כיון דאיכא ק"ו והק' וגי' דמושב
הוי בכל מקום שאתם יושבים : ונרא דאיכא
למפרך :

עצמות יוסף

למפרך מה לשכת שכן חמיר הילכך עדיפא טפי למילף מביאת נככים:

תוספות

והרי שכת ול' וכו' יש לרקדק דנהי דאויטרין להיהא דרשא מ' משמעותי דמושבתיכס משמע כל מ מקום שאתם יושבים וכו' :

נימא

ליה אכא ביאה ומושב קאמוכא : קשה נימא דהא דלא קאמר הכי תקשי ליה מפסח דכתיב ביה ביאה ומושב ועב' צריך לתרונני שאני פסח דחמיר דאית ביה כרת : ונראה דה' ק' לבא דפרכת משבת נימא ליה פ'יי אף מה שכתבתי לא יתכן דהא בעמק אבילת מנה הוא דכתיב בה ביאה ומושב ולקמן בשמעתא אבאר כוה כס' : וה' דהוה מוני למפרך מחלב ודש אלא דאיכא לתרונני שאני התם דאית ביה כרת :

במאי

קמפלגי פרשי' מה ראה ר'ע וכו' טעמא דלא פ'י מה ראה רבי ישמעאל וכו' הוא כמ' התוספות ודריש לכס' וקשה דלקמן פריך ואידך משום דהו' מלך וככורים וכו' : ומאי קושיא דהא לרבי ישמעאל עב' לא ילפי' מ' מומלך דאי ילפינן מיניה לכל מקום דהו' אחרירוש וישיבה לשת ק קרא מלכס דכתיב גבי נכסי דאת' לאשמועינן דהו' לאחר ירושה וישיבה ומומלך ילפי' לה : ונראה דה' ק' מה ראית דרשת לכס נדרוש ליה למאי דדריש ר'ע ונלמוד ממלך דהו' לאחר ירושה וישיבה וכיון דפריך בגמרא כן לרבי ישמעאל אמאי לא באמ דכי קאמ' במאי קמפלגי ה' ק' אמאי דבי ישמעאל לא דריש כר'ע ולא ידרוש קרא דלכס להך דרשא : ונראה דיש לחלק דלקמן לא פריך אלא מבח הבנין אב דאיכא למילף ממלך ולכך פריך ואידך וכו' אבל הבא דלית לן שום ילפותא אחריתי ליכא למפרך מה ראה רבי ישמעאל לחלוק על ר'ע משום דרבי ישמעאל דריש לכס' :

עוד

קשה דבגמרא פריך במאי קמפלגי ועיקר הקושיא היא מה ראה רבי עקיבא לחלוק על רבי ישמעאל : ותימא דלא משני בעה ג' ולא מידי בקרבו נככים במדבר וכו' דהא בנכחי דף ק'א מיייתי כפלוגתא דרבי ישמעאל ור'ע דרבי עקיבא אומר וכי תבואו להעשירה נככים ב בכמה קטנ' הפתוב מדבר אתה אומר לכמה קטנ' או אינו אלא לכמה גדולה כשהוא אומר אל ארץ מושבותיכ' הרי בכמה הנוהגת בכל מושבות הכתו' מדבר ופירש רש' זל' או אינו אלא לכמה גדולה ואשמועינן קרא דלא קרבו נככים במדבר ולפ' בשתיצד כשהוא אומר אל ארץ מושבותיכס וכו' קמל' דקרבו נככים במדבר כן משמע כהדיא מ' מהתם במשך מה דרבי עקיבא לא פ' דהקריבו

האשה נקנית

נככים במדבר אלא משום דדריש מושבותיכס בכל מקום שאתם יושבים ולפ' קשה אי קושיא הגמרא היא במאי קמפלגי כלומר מה ראה רבי עקיבא לחלוק על רבי ישמעאל מאי משני בקרבו יש נכבי' דהא אי רבי עקיבא הוה דריש לכס הוה דריש הך קרא לכמה גדולה והוה ק'ל דלא קרבו ישראל נככים במדב' אבל השתא דדריש מושבותיכס לכל מקום שאתם יושבים ק'ל דקרבו ישראל נככים ב במדבר ול'ע :

ואידך

וכו' הרי'טא הך' דהא אמרינן לעיל דמה לביכורים שכן טיף כהו הנאה וכו' ונראה דלעיל אמר גבי מלך סדרך המלך לככס וכאן אנו' ומה מלך דלככס והוא עינין אחר בעבור ההנאה שלוקחים בני העיר ממנו ועכריון ק'ו הכי ומה מלך הנריך לעש לככס שיש להם הנאת הנלת כפשוטו הוא לאחר ירושה וישיבה ביכורים שאין להם אלא הנאה מועטת מהגוף לא כס' :

ויש

לדקדק להך ק' דאיכא למימה חלה תוכיח : ונראה דהיינו מאי דקאמר ואידך וכו' ומייתי מחלה אף תימא למאן דאמר דהו' שני כתובים קשה דחלה תוכיח : ונראה דיתרץ דשני חלה דפתוב כבואכס ומסוכה ביאה זו מכל הביאות האמורות בתורה ולא ילפינן בשאר ביאות דהו' לאלתר מחלה כנר' לי :

תוספות

הואיל ונאמר כי ביאה וכו' ואל' ולמה לא הקריבו וכו' יש לדק' איך יתכן להקשות כן כיון שהיו ערלים וכמו שכתבו התוספו' ענינן לקמן איך יתכן בזה להקשו' ולתרץ כיון שהדבר הוא ברור ואפי' שהת' מקשה למיעוט שבהם שלא היו ערלי' ולקמן אומר' התוס' דאפי' למיעוט לא הקריבו דאולינן כתר הרוכ עוד כ'ע עש מה שיש לדקד' כמה שתרצו זל דס' כתבא דהבא וכו' דלאידך תנא דאמר כל מקום שאתם יושבי' תקשי לן אמאי לא הקריבו : ונראה דכונתם זל היא דלאידך תנא זל דכיון דהיו ערלים משו' לא הקריבו אבל כונתם זל בזה היא דלהך תנא כל מקום שנאמר מושב אינו אלא לאחר ירושה וישיבה אין צריך תירון אחר והתירון מבואר דמשום הכי לא הקריבו וכו' :

והשתא

דאמרת חובת הגוף וכו' מושב דכתב רחמנא גבי מנה למה לי קשה לעיל דפריך ר'ע והרי שבת ומשני שבת ק'ו הוא וכו' אמאי לא פריך ליה והרי מנה דכתיב ביאה ומושב ומהג' בין בארץ בין בחוה' לארץ דהא באבילת מנה אינו חייב כרת אם לא יאכל והיא מנה דעלמ' וכו' דמני' לתרונני דמדרכנן דוקא הוא דהו' מנה לאכול מנה ודוקא על קרבן פסח

עצמות יוסף

האשה נקנית

פסח הוא דעשו על פי הדיבור במדבר אבל השתא פרוך לדידן דכחוכת הגוף תלי' מלת' שיהיה הדב' מוהג בין בארץ בין בח'ל הרי מנה וכו' :

ביאה

דכת רחמנא גבי תפילין יש לרק' כיון דעד השתא קיימי' כמושב דכתב גבי מנה אמאי קלין מנה ובעי ביאה דכת' גבי תפילין ולא בעי מנה נוכח ביאה דכת' גבי מנה למה לי דהא ע"כ ליכא טעם תיקון אל' מאי דתני' ר' ישמעאל עשה מנה וו בשביל שתכנס לארץ וכמו שכתבו התוספות ונראה דעיקר הביא' על תפילין הוא דכתיב והיה כי יביאך וכו' והיא עיקר פרשת תפילין וק"ל :

תוספות

מושב דכת וכו' תימא דבסוף וכו' כר' דגרס' לא מפיק מיבי' לקובעו חוכה אל'א מבערב תאכלו מצות ותיירו דשמא תנאי היא דהאי תנא וכו' פי' הוה תנא דהתם מפיק ליה וכו' לא שיש לרקד' דהת' אמוראי בינהו לכך כר' דגרס' דהאי תנא לא מפיק ליה וכו' פי' הך תנא דהכא לא מפיק וכו' אל'א ממוטכותיבס' והך תירוץ שכתבו התוספות הוא כעין הגהה במצאת' בספרים שהרי התוס' בסמוך נתנו צריכות בדבר וכתבו דתרת' קראי צריכי וכו' ואפשר שחזרה היתה לדעתם ז' ובתירוץ שכתבו לקמן שחזרו ממה שכתבו מעיקר' ואין הלשון סובל זה כיון שחזרו עוד להקשות לקמן ואת וכו' :

עור

כתבו לקמן ז' ויל' דתרי קראי וכו' וקשה לי ביון דתרווייהו צריכי למה בחלב דליכא אל'א חד קרא לא אמרינן דדוק' לח'ל' בזמן שבית המקדש קיים הוא דאתא קרא' ונר' דאי לא הוה כתיב מושכותיב גבי חלב הייתי אמור דוקא באי' אבל עכשו דכתיב מושב מעתה ילפי' ממושב דכת' גבי מנה דאין לחלק בכל מקום וככל זמן וק"ל עוד כתבו וחד לח'ל' ויש לדקדק אמאי לא באמר דאתא לאי' בזמן שאין בית המקדש קיים ונר' דכיון דאין כ"ה קיים אין לחלק בין באי' בין בח'ל' ומ"ש התוס' וחד לח'ל' פי' אפי' לח'ל' :

תוספות

ממחרת הפסח אכול הקשה ה"ר אברהם נ' עורא ז' וכו' יש לרק' איך יתישב לשון ממחרת כליל ט' שהיא שעת אכילת פסח הא לא דמי' לממחרת הפסח ינאו בני ישראל דהתם כיום ינאו וראיתי תיקון בדברי הר"ט באה שהבי' דברי הירושלמי והיא ממש סברתו של ה"ר אברהם נ' עורא ז' ויש לרק' כיון דהוא דוחק שצריך לדחו' לישנא דמחרת היכי דחיק ה"ר אברהם כן עורא דוחק זה כדי להקשות ויל' דכונתו היא להקשות דלא פרוך בגמרא ולא מודי למאן דאמר לאחר ירנשה וישיבה וק"ל :

והנה

סברתו ז' הל' היא כתובה בספרו בפרשת אמור אל' הבהנים כדין קנינת העומר :

ומה שיש להקשות בדכור זה הוא במ"ש ר"ת דהיינו כיום ט' והכי פירוש' דקרא וכו' דאיך יתכן זה בלישנא דגמרא דקאמר ממחרת ה' הפסח אכול מעיקרא לא אכול דהא מעיקרא קאי ממחרת ואי ממחרת הפסח היינו מן היסן איך סיך כזה מעיקר' לא אכול דהא מן היסן אין לחלק וע"כ צריך לדחוק דכונת הגמרא היא ממחרת ה' הפסח וכו' וזהו שכתב ר"ת וקלוי' דהיינו חדש לא אכלו עד עגס היום הזה וה"ק ממחרת הפסח אכול מן היסן ולא מן החדש שא' עד עגס היום הזה אבל מעיקרא קודם לו לא אכול כיון שעדיין לא הקריבו העומר אל'א למד' לאחר ירנשה וישיבה יאכלו לטאת פי' המזו' יעשו מן החדש ולמה עשאוה מן העבור כלו' מן היסן וק"ל פי' ר"ת היכי משני לא הוו צריכי דכתיב וכני ישראל אכלו את המן וכו' דלא משני ולא מודי למאי דהוקשה לו דנהי דהיה להם מן מ"מ אכתי תקשי אמאי לא עשו המצות מן החדש : ונראה דהכי קאמר דכשלא אס' לא יהיה להם מן לאכול היו צריכים לחזור אחר תבוא' היו לוקחי' חדש והיו עושי' גם כן המצות משני אבל כיון שהם לא היו צריכי' לו לפי שהיה להם מן לאכו' לכך לא הוצרכו לבקש חדש ומעט שהיה להם מוכן מן היסן עשו ממנו המצות :

עור

יש להקשות לכי' ר"ת שנראה שחולק על הירושלמי שהביאו התוספות בסמוך דמקשה למה לא אכלו מנה מחדש ויבא עשה וידחה לא תעשה דלפי' ר"ת שעשו העונות מן היסן איך יתכן להקשו למה לא עשו מחד' דכל עו' שיוכלו לקיים העשה מכלי' שידחו את לא תעשה למה להם לעשותם מחדש כדי לדחותה ודוחק לומ' שהירוש' חולק על תלמוד דידן בזה והתוספות הביאוהו דרך שם ולפי' ר"ת באמת קשה להולמו ומ"ש ר' דאל"כ אמאי אינצטריך למו' פי' אמאי הוצרך קרא לומר ממחרת הפסח וכשלא השתא לאידך פירוש' דהוי' זה הא קמל' קרא דדוקא כיוס' זו אכלו לפי שנקרב העומר ולא קודם לכן אבל אי הווי' ט' ומאי קמל' ומאי שנא יוס ט' מקודם לכן ואין לפ' בדברי ר' דה"ק דפריך לר"ת מאי דהקשיתי לו היכי קאמר בגמרא מעיקרא לא אכול דהא אין ל לחלק וכו' וניחא טפי לישנא דאמאי הוצרך דקאי בדברי הגמרא דהא כתבו התוספות כיון דאכתי לא איקרב עומר ולא היה להו למימר אל'א כיון דאכתי לאו זמן עומר הוא כלל' ודע שהרואה דברי הירוש' במהכת חלה ית' לו כפי' שאפילו מן היסן חייב בחדש' וגם נראה דהירוש' הביא מחלק' בזה בפלוגתא דמתניתין דת' ק' ור' אליעזר בענין

עצמות יוסף

כענין חרש ע"ס: **דף לה תניא**

רשבי או"ב מנות
נכטוויש וכו' חרש
שאין איסורו איסור עולם כלו' אלא כל יו' בכיכין פי'
ואפילו שלא קרבה עומר עדין כיום יו' מ"ו כ"ן
שעבר הזמן מיום יו' עבר זמן איסורו וק"ל:

כלאים

שאיסורו וכו' פרטי ורשמי
וארצן והדין עמו דכלאי הכר'
א"ר ר' דאי בכלאי זרעני אינו אסור בהנאה בדאית'
לקמן וק"ל:

ויש

לדקדק היכי כתב רש"י ז"ל ורע חיטה
וארצן וכו' דנראה דבשני מינין לכד
אסורין בכלאי הכרס דהא ק"ל כרבי יאשיהו דאינו
חייב עד שיורע חיטה ושעורה וארצן במפולת יד
ונראה דדעת רש"י ז"ל שדברי רבי יאשיהו אינם אלא
לענין מלקות אבל לענין איסור הנאה בחד מכל
בני וראיה יש לי מדברי הר"מכס ז"ל שכפי מהלכות
מאכלות אסורות כתב ז"ל כלאי הכרס מין ממיני ת'
תפואה או מיני ירקות שגורעו עם הגפן וכו' אסורין
באכילה ובהנאה ע"כ כנ"ר דבמין אח' לכד אסורין
ובפ"ה מהלכות כלאים כתב ז"ל דאינו לוקה משום
זרע כלאי הכרס עד שיורע חיטה ושעורה וארצן
במפולת יד אלא ריש לחלק בין מלקו לאיסור הנאה
לפר' וגם מדברי הר"ן מוכח בהדיא דלדעת
הר"מכס בחד מינא אסור בהנאה והכיאו הרב
מוהרי"ק ז"ל בפ"ה מהלכות כלאים והוקשה
לנו לתרץ מה הוא גורע דורע גופני וכו' וייטבו
שם הרב מוהרי"ק ז"ל ונראה דלדעת הר"מכס
אסור בחד מינא כשורע מין א' עם הגפן במפולת
יד ויש עוד דקדוקי' עם שאר דברי הר"מכס אין זה
מקומם:

ואסורין

בהנאה פירש רש"י דכתיב
תקדש לשון הקדש ע"כ ואף
על גב דבשלהי האיש מקדש במתניתין דהמקדש
בערל פריך עלה דרב אשי אי מה קדש תופס את
דמינו ואסיק אלא מחזרת כדחוקיה וכו' דנפק ליה
בין תקדש אש פן תוקר אש נראה דרש"י ז"ל תפס לו
הך דרשא לפי שהיא מכוררת יותר בכתוב ולא ק'
קאמר דמחזרת כדחוקיה אלא משום האי דפריך
אי מה קדש תופס את דמינו אבל כגוף הדבר לא
קשיא ליה ולא מירי וק"ל:

והה

לערלה בשמים אין להקשות כלאי
זרעים ויכחוד לא אתי בשמים דהא
איכא למפרך מה לכלאי זרעי' שכן מותרין בהנאה
ולא הכי מותרין בח"ל:

תוספות

שאין איסורו וכו' ולפי' איתיא
כרבי יהודה וכו' דברי רש"י

האשה נקנית

באמת כך מוכחי' שכתב ז"ל וכיום ירעמו איסורו
מותר אם יש עמר קרב דנראה שאלו אין עומ קרב
כמין כזוין שאין בה קיים אסור כל היום וזה ע"כ
כרבי יהודה אבל קשה לרש"י ז"ל ענין אחאי לא
פרשו אפילו בשמש דהתם דק"ל דכיון שבה קיים
משנקר העומר ומשחרב ב"ה משתאר המזר וספיר
שי"ך לומר יש התר לאיסור כזוין העומר:

ונראה דרש"י ז"ל דנה' לפרש דיש התר לאיסורו לכל
הזמנים דלשמואל' לא יתכן אלא כזמן שבה קיים
אבל לרבי יהודה לעולם יש התר לאיסורו שי"ך
לזמן האיסור כי שבת המקדש קיים בין שאינו
קיים דהיינו לרבי יהודה דק"ל דאפילו כזמן הזה
היו איסורו כל היום:

תוספות

זה"ה לערלה בשמים ואת
טבל ותרומה וכו' וק' דכלאי
זרעים יוכיחו דאף על גב שאיסורו איסור עול ואין
התר לאיסורו אפילו הכי אינו נוהג בח"ל והשתא ל'
ליכא למפרך מה לכלאי זרעים שכן מותרין בהנא'
דהני נמי נראה דמותרין בהנאה מדקאמרי התם'
או כמה מני' ואי הכי אסורים בהנאה היכי מניין
למעבד מה מני' מחדש כיון דלית בהו שום שייכות
עם חרש אלא ודאי דדמו לחדש משום דמותרין ב'
בהנאה דילפינן כמה מנינו דחדש שמותר בהנאה
ואסורין בין באי' בין בח"ל לארץ הכי נמי וכו':
ונראה דמטעם זה אמרו התוספות או כמה מנינו
וכו' דלמה מני' ליכא למעבד יוכיח: ולבאורה
יש לדקדק דהך קשיא שמקשים התוספות טבל
ותרומה נמי וכו' דאי כל חבת קרקע ילפינן בק"ו
למאי אהני מאי דילפינן לעיל מקרא דבארץ דכל
חבת קרקע אינו נוהג אלא בארץ: ונראה
דזהו כונת התוספות ג"כ כלומר דאש איתא דילפינ'
ק"ו טבל ותרומה נמי וכו' וכו' ע"כ כל דגם לכלאי
הכרס וערלה ליכא ק"ו ותירנו דלא מקיימי' הק"ו
אלא היכא דליכא למפרך אבל בהני איכא למפרך
יש עוד פנים אחרות לקיים קרא דלעיל וגם זה
נכון:

עוד

יש לדק' למה לא עשו התוס' קשייתת'
לכלאי זרעי' וליכ' לתרוני' הך תירונו'
דהא כלאי זרעים נמי אתי בק"ו מהני תרתי והתוס'
לקמן ב"ה ההוא למעוטי זרעי' נראה שאותרים
מה שמקשים הכא דלקמן כתבו דכי' דכלאי זרעי'
אינם אסורין בהנאה לא מני' למילף בק"ו וקרא'
דשרך אתא לכלאי הכר' והכא הקשו לטבל ותרומ'
דאית בהו תרתי דאי' אסורין בהנאה ודמו לכלאי
זרעים: ונראה דמקרא דשרך ילפינן ג"כ מעוטי
לכלאי זרעים אלא דכלאי הכרס מועטי ליה
מוזלקו ולקמן בדברי התוספות חבאר הרב כיומר
ביאור וככנים אחרות:

בספרו
קבירת
ההוא
וכו'
רת ה'
אקאי
איך
לחלק
רת ה'
דט לא
הכפח
ס הזה
יון לא
ישיבה
עשאה
שני לא
וכו'
דהיה
ות מן
אס לא
תבוא'
ואכל
לאכנו'
מוכן
וחולק
ספות
ויכא
ות מן
ל: עו
נעשה
לומ'
ספות
ולמו'
זרך
אידך
אכלו
וייט
ואין
תי ל'
ין ל'
דקאי
אכתי
אכיון
זאה
לו מן
וביא
יעור

עצמות יוסף

תוספות

הערלה וכו' ואין לומר דערלה מיהא תיתי בקו דחרש ים לדרקן כיתי כמה מונינו דיש היתר לאוקורו וליכא למימר כלאים יוכיח דוק

רף לט תוספות

ההוא למעוטי זרעים וכו' פי' בקו זרעים שכבסו וכו' : ים לדרקן כיון דבכלאי זרעים איכא תרתי אמאי לא ילפינן בקו דומיא דתרומה שכתבו התוספות לעיל :

עור

קשה דאיכור כלאי זרעים ענמן באי מכלן דאיכור כיון דהך קרא אינטרין למעט כלאי הכרם : ונראה דהבכרא מחייבת דבכלאים לא אייתי' בקו מלקות כיון דק"ל דאין מוהירין מן הדין ואין עוכשי מן הדין ודוקא בכלאי הכרם דאיכא תלת איכור עול' ואין התר לאיכורן ואיכור הנאה הוא דאמרינן בגילוי מלתא בעלמא דקרא דלא תורע כרמך הוי כין באי כין בח"ל אבל בכלאי זרעים שאין בהם איכור הנאה מלקות לא אייתי' בקו והשתא לא הוה ילפינן מיניה אלא א איכור וסדר מיעט איכור בכלאי זרעים בח"ל והשתא תרתי שמעינן ממעטא דסדר כלאי הכרם מעט מלקות דהוה ילפינן בקו וכלאי זרעים גם כן מעט מאיכורא בעלמא והתוספות לעיל לא קיימי במלקות אלא כענין איכורא וכדיבור זה איירי ב כוונת דמלקות טבן כתב רש"י זל כההוא למעוטי זרעים והשתא איכורא דזרעים מהך קרא שמעין לה : ותדע לך דאי הך קרא דסדר לא אתא אלא למעט כלאי הכרם לחודיה הוה ליה למכתבי הך מעטא גבי לא תורע כרמך כלאים והדברי נראים מוכרחים כענין ממה שכתבו התוספות בד"ה לא קיימא לן וכמו שאב' במקו' כס"ד :

עור

נראה כענין דהך היקשא דמקשים מה בהמתך בין בארץ בין בח"ל אף שדך וכו' לא כתיב אלא גבי הרכבה ומשמע דוקא בשדך דהיינו הרכבת האילן מרכיבין ולא אוריע דכתיב נמו בהך קרא דדומיא דבהמה אייתינן והוי כעין מעוטא לכלאי זרעים אבל לכלאי הכרם לא מעט כיון דקרא אחריתא כתיב אפשר לן לאתויי בקו ולהכי כתבו התוספות דאי כלאי זרעים הוו דמו לכלאי הכרם בכל ג' צדדיו לא חשבינן הך מ מעוטא דדומיא דבהמה דהיינו דוקא הרכב האילן למיעוטא דהייתי אומ' מי גרע מכלאי הכרם אבל כיון דלא דמי השתא אמרינן דלא מרכיבין אלא ד דוקא דומיא דבהמה דהיינו הרכבת האילן כנר' זה דברים ברורים אבל מה שכתבתי בתחילת דברי נראה שיה' צורך לרברי התוספות במקו' :

האשה נקנית

תוספות

לא קיימא לן וכו' ס"י בקו וכו' וכו' כרא' שיה' שכתבו ונראה אין לו שייכות על דברי רש"י זל ונראה שדבריהם שייכי עד לכסף וה"פ וכו' דגם בזרעים ה' לרפי יאשיה וכו' ואת' מ"ט וכו' ויש לומר דקרא כתיב לא תורע וכו' ואם כן מהך קרא גופיה בריר לן מאי דאיכתב ליה לרש"י זל :

עור

ים לדרקן דאם איתא דרבינאשיה ס"ל דגם כלאי זרעים אסורים אמאי לא שמתו לההוא גברא משום כלאי זרעים ומאי האי דקאמר ליה לא קיימא לן כרבי יאשיה וכו' ונראה דכ"ל מורו דמותר לגמרי : ואין לדרקן חמאי לא פריך ליה והתנן הכלאי מד"ק ולשני ליה כאן בכלאי זרעים כאן בכלאי הכרם דאפשר דרב חנן ורב ענן הם ודעו הח' לוקו בכירור דכ"ל מות' לגמרי ולא איכתבן להו כי היכי דאיכתבן ליה לבעל התלמוד וק"ל :

עור

כתבו תרעו וכו' הדברי קשי' להולמס דהא אוקמוה התוס' לעיל לכלאי זרעי' שכבסו וכיון טבן ע"כ אינטרין סדר למעוטי כלאי זרעי' שכבסו וא"כ ליכ' הוכח למ"ס התוס' דמודה ר' יאשיה בכלאי זרעי' וכו' עם מאי דפריש' לעיל דע"כ האי קור דסדר עיקרו דכלאי זרעי' כתיב דאי דוקא לכלאי הכרם לכתב' גבי כלאי הכרם אלא ודאי דתרתייהו מיעט ואי לית ליה כלאי זרעי' א"כ למאי אינטרין הך קרא במקום זה והוה שגרי :

עור

ים לדרקן דלכרי הירושלמי לחייה דבר נאמר כרמך וכו' ומאי קושיא דאינטרין לאסור הנאה בכלאי הכרם וכו' דהוה מוני למכתב סדר לא תורע וגם כרמך פן תקדש וא"כ הך לאו יתירא למה לי אלא יש לדרקן דע"כ אינטרין לכדלקמן לא תורע כרמך מלבד הכלאים דמייני נפיק ר' יאשיה דכעין תלת מוני' ואפ' דהוה מוני למכתב' בלא הלאו וק"ל ומ"ס התוס' דסדר הוא גוף הקרקע ולא כתבו כן בכרם דנקרא גוף הקרקע כרם משום דלישנא דקרא מקיימס דהכא כתי' סדר לא תורע הזכיר סדר קודם הזריעה אבל בכרם כתי' לא תורע כרמך הזריעה הזכיר קודם הכרם כנר' דהכרם הוא מין ממיני הזריעה כנראה לני :

ולענין

הלכה יש בזה אריכות דברים בדברי הרמב"ם זל שכפי הנרא' מדרקון דבריו זל דבערלה בח"ל אפי' ערלה ודא' כל שלא יראנו לוקט מותר וכפי משמעת שמעתין אומר כן אלא דוקא כספק ערלה אמרו לא בודאי ועל פיה דר' יאשיה ס"ל זל דדוקא לענין מלקות קאמר אבל לענין איכור כתי' מיני בני גופני בני לאסור ודבריו זל כנוריס בה' מאכלות אסורות פי' ובהלכות

ובהלכות כלאים וכאמת שיש עינין על כל דבריו
 האריך בדבר הר הגדול מוהר"י קארו זללה
 בכל המקומו דבריו ראויין למי שאמרן
 אבל לענין הלכה כיון שהדבר
 יצא מפי הרמ"ם זל מי
 לא יחוש להחמ"י בכל
 החומרות שיש
 בדבר :

והטור

בהלכות כלאים האריך בדיונים
 אלו וזל"ע בדבריו זל האריך בהם
 הרב מוהר"ק זללה בטור זל ובפ"ה מהלכו כלאים
 שהעתיק שם דבריו הר"ן זל וחילק על דבריו בא"ו
 דהר"מכס איירי בא"ו וכו' והמעמיץ בדבר יראה
 שלדעת הר"מכס זל גם בח"ל אקור באכילה אפילו
 כמין אחד באופן שאין התירוף עולה יפה ויש לי
 עוד דקדוקים בדבר : ולענין הדין הדבר מכורר
 כפוקקים אין צורך לשכות העניינים :
מתניתין כל העושה מצוה אחת

גמרא

אמר רב יהודה ה"ק כל העושה
 וכו' ודומה כמי שמקיים וכו' :
 קשה דמה איכפת ליה לרב יהודה לומר דדומה כמי
 שקיים שבת הקושיא מתורנת ותו וכי אש יהיה
 לו לאדם כענות וג' זכויות לבד ידמה כמי שקיים
 כל התורה כלה והאפשר שדעת רב יהודה שבמנוה
 אחת לבד יקנה האדם שלמותו הפך דעת החולק
 כמ"ע על פסוק השערה פיה לכלי חק וכו' :
גמ' ורמיהו וכו' : קשה המשנה מינה
 וכה היכי מתווייבת לדעתו אי אפילו
 במצוה אחת לבד ואמאי והא רובא עונות נינהו וכי
 הוכי דפרוץ לקמן מכלל וכו' : ונראה דמעיקרא
 הוה ק"ל דכחד מצוה סגי אבל השתא דקתדר ליה
 דאזלינן בתר רובא השת"ק :

ורמיהו

וכו' הברייתא מינה ובה ק'
 דאזיך יתכן דמי שעושה רוב
 זכויות ידמה כמי ששרף כל התורה כלה וע"כ הוא
 בעולם הזה : ונראה דאין ה"כ דהוה ס"ל
 דמריעין לו כעיהו וכל מה שעשה מתוקן לקעודה
 אבל מתני' קשיתי דקתני מטיבין לו דמשמע כעיהו
 וכי משני דעבדין ליה יום טוב הוהא משני דהי"ט
 הוא שמה שמרעין לו כעיהו הוא טוב לו :

ובריתא

מינה ובה קשיא דיוקא
 אדיוקא מעיקרא קאמר
 כל מי שזכויותיו מרובין וכו' משמע הא כשוין הוה ר'
 רשע וסיפ קתני כל שעויותיו מרובין וכו' הא כשוין
 הוה גדיק : ונראה דרישא וסיפא כקט"ב קצוות
 אבל מחנה על מחנה הוה בינוני והוה גדיק ועם

שרב חסד מטה כלפי חסד ואינו יורש גהינס לדע'
 כ"ה עם כל זה לא מקרי גדיק גמור דמאן דאכיל
 דלאו דיליה כהיל לאסתכולי ביה ולכי מאי דתרוץ
 בגמרא כיפא דקתני וכל שאינו עושה מנוה אחת
 היינו היתירה על זכויותיו וכו' לא הוי שקול ומאי
 דקתני אין מטיבין לו פי' שאינו כמו הנדיק גמור
 אשר נותנים לו מנד מעשו הטובים והוה הכרח ל'
 לאומרו בדברי התוספות כד"ה שאם היתה שקולה
 וכו' שהקשו מה היא דר"ה דרב חסד מטה כלפי חס'
 דהיינו סבר כ"ה ותירצו דהוה כבינוני וכו' דקדקו
 התוספות לומר דבינוני כלו שהוה גדיק ואינו כ"כ
 שא קרוכ למדרגת בינוני והוה דחשבי התם כדרי'
 יותר מבינוני : והרואה כמ"ה ר"ה ירא' דבינוני לא
 מקרי אלא לכ"ס דלכ"ה אינו יורש גהינס :

ויש עוד חילוי אחר בין גדיק גמור להטיב לו טובה
 יתירה למי שהוה בינוני שעם שאינו יורד לגהינס
 לא יעלה מדרגתו למדרגת גדיקים עושה רגונו ב
 בעה"כ

והאם

רבי אלעזר שלוחי מצוה וכו' .
 קשה שאני התם שאינו מוהרהר
 בעבירה עיני :

דף מ תוספות

ועשה מה שלכו
 חפץ פר"ח וכו'
 קשה מה פריך בגמרא כל שלא חס וכו' דהא כתב
 זל דהאכפנאות מונעים האדם מן העבירה :
 ונראה דפריך ארבי אבהו כסדר חנינא ואיפסיק
 כגמרא דרבי אלעאי מסוס דדמי להה"ה ויש
 לי הכרח לכ"ה מה"ס התוספו' כחגיגה דף יו"ד
 ויעשה וכו' זל וסוגיא דשמעתא אינו משמע כדבריו
 הכא וכו' ולא הזכירו סוגיא זו דקרושין כנר דהכא
 אש דקאי אהלעיל ווה לא שייך לומר התם א"כ
 ה"ק יגיעת הדרכים וכו' מונעים ואם לאו שלא יוכל
 לפנות יצרו הרע לפחות יועיל לו שלא יחלל שם
 שמים כפרהקיא ולכך פריך אינו וכו' :

תוספות

אין מקיפין וכו' ושאל וכו' :
 פי' והשתא ה"ק אין מקיפין
 כחזונו לעה"כ אבל ודאי כעיהו מקיפין שאין נ'
 כפרעים מעושה העבירה מיד דהא תנן שאם עשה
 בסתר כפרעים ממנו אפילו אחר זמן בגלוי ודחו
 התוספות כזה דלשון מקיפין ק' דהקף משמע שאיל'
 ממתנים לו כלל ועיקר אלא מיד כפרעים ממנו
 ולזא דשאל ברייתא היא וכו' : אך ק' דאין יתכן
 לומר כן דלפ"ה הברייתא פליגא אמתניתין דמ"ה
 אבות ווה דוחק לכך נראה שאם היתה המשנה
 דמ"ה אבות : הפי' אין מקיפין פי' שאין מבין לו
 השגנות כשאר עבירות אלא א' שוגג וא' מיד כפרעי'
 ממנו והכי נמי קתני התם אין כפרעים ממנו בגלוי
 אחד שוגג ואחד מיד אבל לשון מקיפין ק' להולמו
 יח א דלא

עצמות יוסף

דלא הולל אלא אין מוכיין אס כונת משנה זו היא
היא מתניתין דמכת אבות והיא עצמה לכך פרשו
דשמא כרייתא היא והכנת אין מקיפין היא לומר
דאין מחתיני כחכויי אלא כפרעים מיד

ונראה לי דלא גרקי התוכו כדכרי הגמרא התם
אלא תנן דלשון התם לא שייך לומר בכרייתא
תנו רבנן לעולם יראה אדם וכו' הכרוע
לו ולכל העולם וכו' המוכן מדברי ה
הכרייתא לעד שהעולם גדון אחר רוב העול ואין
היחיד גדון בפני עצמו אלא טכך היא המדה ש
שמשיחי על מעשה היחיד ואס מעשיו הטובים
מרוכים וכן כל יחיד ויחיד או רובן מיד כל העולם
כגול אפילו הרשעים שבהם ולא יאכר עולמו מפני
השטים ואס רובן חובות מפקיד העולם והנדיקים
עמהם אבל מלשון הרמ"ב פ"ג מה' תשובה אינו
נראה כן אלא שדנין ליחיד ואס זכויותו מרוכים
בכתב לחיי ואס להפך להפך וכן המדינ וכן העול'
ולדבריו נ"ע דאחר שדנין לעולם מה העיל דין
המדינה ודין היחיד ואס דנו ליחיד שרוב זכויותיו
לחיים ויהיה במדינה שרובן חייבים מה העוילו
כדינס ליחיד ונר טכך הם הרברים שדנין לפרטיים
לחיים ואס יהיו במדינ שרובן חייבי יפסד המדינ'
והם ינכלו בזכויותם כנח או האל ישתדל להוציא
משם בדרך אחרת וכן אס רוב העול חייבים יפסד
כל העולם ככני המכול וכל הפחות ישאר עיר
קטנה בארץ ישראל שלא ירד המכול שם דלאו דוק'
כל העולם א"כ דין של מעלה כך הוא שדנין את כל
העולם אס רובן חייבי ימחו ואס רוב העול זכאים
ינכלו והפרטיים יקבלו את ענשם ואס היא מדינה
פרטי שרובן חובות יאכדו ואס רובן זכויות הנכל
כללות המדינה והיחיד' אשר רובן עויות יקבלו
את ענשם ויאכדו ומי שרובן זכויות ינכלו ולאו דוקא
בקט הרמ"ב תחילת הדין ביחיד כי בעבור
שהכריית אמרה לעולם יראה אדם עצמו וכו' נקט
הרמ"ב כן כ"ל :

תוספות

תלמוד גדול וכו' רש"י ז"ל פי
שהתלמוד מביא ליד מעשה
ונמצאו שניה בידו פי' דלעולם שהמעשה גדול דמי
נתלה כמו אבל כזאת הבחינה יקרא התלמוד גדול
לפי שעי' התלמוד נמצאו שניהם בידו ומקמים בזה
למ"ט כפ"ק דכ"ק והאמר מר וכו' אמא מעשה עדיף
אבל כונת התוס' להקשו דטפיר אמר' קיים אמר'
למד לא אמ' דאי למד קיי' ג"כ ככלל כיון שהתלמוד'
מביא ליד מעש' אבל בקיים מעש' לחודי משמ' וא"כ
היכי פריך והאמר מר וכו' דמשמע דמעשה עדיף
מלמד הא אינו כן דלימוד עדיף משום דהו' למוד
ומעשה וטפיר אמר' קיים אמר' למד לא אמר' וכו'

האיש מקדש

ומתראים התוספות דהתם הכי פריך דכיון שאם
או קיים הרי אנו או' למד וכו' וכתבו ומסני וכו'
משום דלפי דרכ' לא משני הא למגמר וכו' ולא מידי
דהא סוף סוף כבר ככלל הוא ולכך פי' ומסני כלו'
דלמגמר לדידיה מעשה עדיף כלו' ובודאי למד ד'
דהיאך קיים אס לא למד חכל יש מדרגה ענומה
גדולה מוזאת והיא המלמד לאחרים אשר זכות ה'
הרכים תלוי בו : עוד כתבו וי"מ וכו' לפי אלגו
המפ' ה"ק קיים אמר' דודאי דעדיף טפי אחר
שלמד אבל למד לא אמר' פי' למד לאחריו והוא
כפי הפי' שכתבו לעיל באו ומסני וכו' ויש לי לפ'
דכריהם בפנים אחרות וזה גרס' כרור ככל המסך
דכריהם : וראיתי להרכ מהר"ן לכ' ז"לה בח"ב
פי' בכ"ק לא ביאר יפה כל המסך דכרי התוספות
אשר באמת נהיכ' ביאור ומה שכתבתי הוא הכסוף :

כליק פרק האשה נקנית

פרק האיש מקדש

דף מא האיש

מקדש וכו' פרש"י
וכס כשהיא קטנה
וכו' פי' הכ"ס הוא לענין אס כבר קבל אביה
קדושה דודאי דהוא מקודשת דכיון דאפילו נער'
דאית לה יד יש יכול' לאב לקדש כ"ס כשהיא קטנ'
שאין לה יד : ומתניתין לאו לגבי קבלת קדושה
קייא דהא מתניתין היא האב זכאי בבתו כקדושה
וכו' אבל עיקר מתניתין דהבא היא לענין האיבוד
לקדשה וכו' ולכך חזר רש"י ז"ל להקשות והא דנקט
נערה ולא נתחוו בזה שקיים ואמר דכ"ס הוא
כשהיא קטנה דהכ"ס הוא לענין קבלת הקדושין
שהיא מקודשת אבל מתניתין לא אמרי' כהכי אלא
בדין אס יכול לקדשה בנוכסלותו או לא והוקשה
לו דהיה ראוי לומר האיש מקדש את בתו אתם כ
כדקתני התם האב זכאי בבתו כקדושה וכו' וכמ"ס
התוספות כד' כשהיא נערה וכו' והשיב ז"ל אורח'
דמלתא נקט וכו' : וקשה דאמאי קאמר אורחא
דמלתא כימא דנקט נערה משום חידושא דאפילו
נער דאית לה יד דהוה אמיר' דכי הויב' דכנדרושין
אית לה יד לקבל נישא מיד בעלה הוא הדין ב
כקדושה ואיתקש הויה לנישאה וכריש לקיש קמ"ל
מתניתין האיש מקדש את בתו נערה כו' ובשלוחו
כדוקא ולא ע"י ענמה : וראיתי בגמרא דעריך
לריש לקיש מהך מתניתין אבל רש"י ז"ל כתב דהאי
דנקט נערה וכו' משום דהוקשה לו ז"ל דאי הכי הוה
ליה למתני האיש מקדש את בתו אתם וגם נערה
ככלל ואפילו הוה קתני אתם הוה פריך בגמ' לריש
לקיש